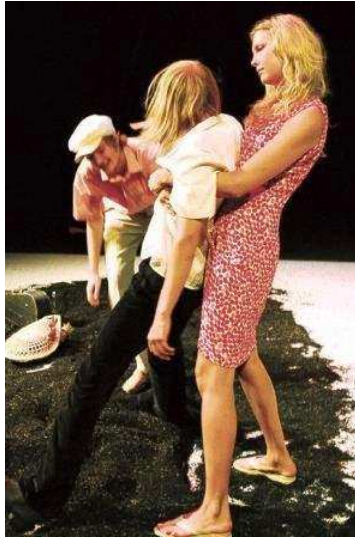

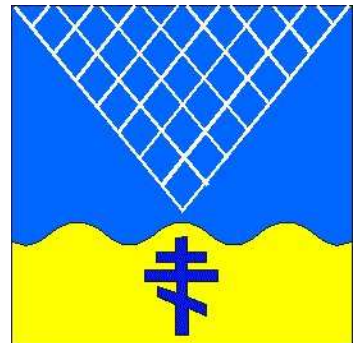
1. Tartus on üle kolmekümne looduskaitsealuse objekti ja ala, neist suurim on Toomemägi. Vaid kaks neist on geoloogilised objektid. Nimetage need! 1 õige = 1 p.

2. Daam piltidel?

3. Internetiotsing annab selle Tartu hoone aadressiks Lossi 40, samas aga hoonel asuv silt ütleb aadressiks hoopis Lossi 25A. Mis kummaline hoone see on?

4. Sellenimeline vald loodi 1917. a ja liideti 1949. a Kavastu vallaga, olles seega üks kahest Tartumaa pisivallast, mis kaotati enne üldist valdade likvideerimist 1950. a. Praegu eksisteerivad mõlemanimesed, aga ainult küsitav asub Tartu maakonnas. Vallavanem Niina Baraninat võib mööndustega pidada maakonna staažikaimaks omavalitsusjuhiks, alates 1993. aastast on ta olnud 13 aastat vallavanem ning oli enne seda 8 aastat külanõukogu esimees. Pildil valla lipp. Mis vald?

5. Kes laulab? See isikupärase häälega neiu on üks Alo-TV peaesinejaid.

6. Hindude mitmete hõimude hulgas oli sajandeid tagasi üsna levinud sati. Kuigi see on Indias juba üle 150 aasta keelatud, leidub ikka veel selle sooritajaid. Esimesed andmed sati kohta pärinevad 4. sajandist e. m. a. ning seda mainitakse ka "Mahabharatas". Sarnaseid tavasid on olnud ka teistel kultuuridel, ehkki mitte nii suures ulatuses kui Indias. Mis on sati?

7. Käesoleva aasta 17. oktoobri Jaapani jalgpalliliiga 1. divisjoni mängus Yokohama ja Nagoya võistkondade vahel eemaldati 6. minutil Nagoya treener Dragan Stojkovic. Põhjuseks tegevus, mis kindlasti pole treeneri pädevuses ja mida nad tavaliselt ka ei tee. Mis oli eemaldamise põhjuseks?

8. Näete kaadreid Venemaa Kinokunsti Akadeemia poolt 2008. aasta parimaks Vene mängufilmiks hinnatud teosest. Küsime selle Valeri Todorovsky filmi pealkirja, mis on ühtlasi linasteoses kujutatud viiekümnendate aastate Nõukogude subkultuuri nimeks. Film linastus ka viimasel PÖFF-il.

9. Ahvenamaa nimetus eesti keeles tuleb piirkonna soomekeelse nime Ahvenanmaa otsetõlkest eesti keelde. Rootsi keeles on selle piirkonna nimeks aga Åland. Milline oleks Ahvenamaa nimi eesti keeles, kui tõlgitud oleks hoopis rootsikeelne variant?

10. Küsitav jõudis koos James Mayga 2007. aastal esimese inimesena autoga maa magnetilisele põhjapoolusele. Peale suure autohuvi on see 49-aastane lapsesuu paistnud silma poliitilise ebakorrektsusega: ta ei salli Greenpeace'i, on rebasejahi ja suitsetamise keelamise vastane ning euroskeptik. Oma praeguses ametis, tänu millele on eelkõige tuntud, tegutseb alates 1988. aastast. Kes?

11. 1946. aasta kevadest kuni 1948. aasta kevadeni oli okupeeritud Saksamaa läänetsoonides kõrges hinnas dokument, mida kutsuti *Persilschein* (Persili tõend). Tõendite väljastamisel vastavate komisjonide poolt esines palju onupojapoliitikat ja korrupsiooni. Mis tõenditega oli tegu?

12. Kes on see viiekordne olümpiavõitja?

13. Seda kanatõugu tunti alguses nime all "Itaallased". Praegune nimetus võeti kasutusele 1865 ja on tuletatud inglise keelest Itaalia sadamalinn järgi. Kõige rohkem on valgeid kanu, aga on ka punaseid, halle, musti ja pruune. Pole lihatõug, aga tööka kanana muneb kuni 280 muna aastas. Olemuselt närviline ja kartlik lind. Mis kana?

14. Küsitav maailma esimene ühelikiirusel lendav reisilennuk sooritas oma esimese lennu 1968. Tegemist oli ilmselt NSV Liidu tsiviillennunduse kõige õnnetuma projektiga. Kõige suurem hoop tuli 1973. aasta Pariisi lennundusnäitusel, kui lennuk telekaamerate ees alla kukkus. Peagi selgus, et lennuk jääb oma konkurendile Concorde`ile alla enamuse tehniliste näitajate poolest. Lisaks oli kütusekulu isegi venelaste jaoks röögatu. Ometi pandi lennuk Moskva–Alma-Ata liinil posti vedama, et koguda infot ohutu reisiliikluse alustamiseks. 1977. a, veidi aega pärast reisilendude alustamist, kukkus lennuk uuesti alla ning sellega ambitsioonikas projekt ka lõppes. Viimane regulaarlend toimus 1. juunil 1978. Kuidas oli selle lennuki nimi?

15. Artist? Kuuldava lauluga tuli ta San Remo lauluvõistlusel teiseks, enam tuntud on aga ta inglisekeelne looming, kaasa arvatud Ameerikas ja Ladina-Ameerikas üks tuntumaid jõululaule.

16. Need kolm Ungari päritoluga meelelahutajat-seltskonnadaami olid sariabiellujad. Vanimale õele (1914–97) lõi pulmakell kuus, keskmisele (s. 1917) kaheksa ja noorimale (1919–95) viis korda. Vanimal ja keskmisel õel oli ka üks ühine abikaasa, Peterburis sündinud Inglise näitleja George Henry Sanders, kes oli keskmise õega abielus 1949–54 ja vanimaga 1970–71. Praegu elus-olev ja vahest tuntuim õde on hetkel abielus Anhalti printsii Fredericuga. Mis perekonnanime all on õeksed tuntud?

17. Sellel meediagrupeeriingul on hetkel kuus raadiojaama: Raadio Kuku, Raadio 100 FM, Raadio Uuno, Raadio Elmar, Radio Spin FM ja Raadio Dinamit FM. Peakontor asub Tallinnas Veerenni 58. Omanikeks on kodulehel märgitud Communicorp Group Ltd, AS Eesti Meedia ja eraisik. Mis nime kannab see aktsiaselts?

18. 1988. aasta OM-il Calgarys leidis iluuisutamises aset “Brianite lahing”. Meeste üksiksõit oli kahe Briani vahel ülimalt tasavägine. Kui Kanada Brian sai 1984 Sarajevo OM-il hõbeda, siis USA Brian jäi viiendaks. 1985 MM-il USA mees võitis ja kanadalane jäi hõbedale. See-eest kanadalane võitis kulla 1987 vastase väljakul Cincinnatis. Ameeriklane sai ülitulises heitluses magusa revanši Calgarys kohtunike häältega 5:4. Nimetage mõlema iluuisu-Briani perekonnanimed! 1 õige = 1 p.

19. Küsitav kõrgustik asub Pihkva oblasti lõunaosas, on 4400km² suurune. Suurim kõrgus 339 m on Peipsi valgla kõrgeim tipp. See on ka meile lähim punkt, mis on Suurest Munamäest kõrgem. Mis kõrgustik?

20. 2009. aasta hakkab peagi läbi saama. Seetõttu on viimane aeg küsida 2009. aasta Euroopa aasta autot (*European Car of the Year*). Õige tootja annab 1 punkti.

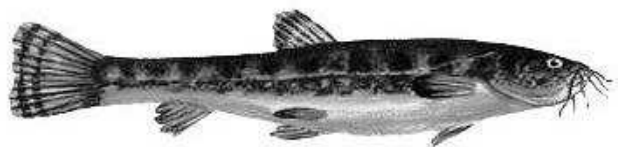

21. Täitke lünk hetke Itaalia valitsuskoalitsiooni suurima erakonna nimes! *Legha Nord per l'Indipendenza della ...* (Põhja Liiga ... Iseseisvuse Eest). Tegemist on kohanimega, mis on tuletatav ka keiser Napoleon I poolt loodud kahe marionettriigi nimedest.

22. Matemaatikas on valdkondi, millede võõrsõnalised nimed tekitavad segadust. Näiteks sel ajal, kui matemaatikud veel geograafidega ühes majas paiknesid, tuldi sageli topoloogia õppetooli otsima topograafe. Küsitav matemaatika valdkond on mingis mõttes topoloogiaga sarnane, täpsemalt duaalne (lahtiste hulkade asemel uuritakse tõkestatud hulki). Kui topoloogia on enamusele matemaatikutele tuttav mõiste, siis küsitava valdkonna mainimine viib endiselt paljude matemaatikute suu muigele ning nende mõtted erootikale. Vaatamata sellele, et küsitava nimega ainet on Tartus erikursusena loetud juba 1998. aastast. Valdkonna nimetus tuleneb prantsusekeelsest sõnast, mille üks tähendusi on "tõkestatud". Nimetage see 20. sajandi keskel tekkinud valdkond!

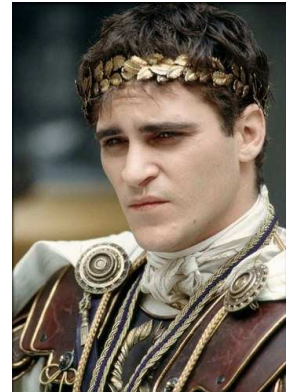
23. Soomlased on taas kord välja mõelnud uue (spordi?)ala. Käesoleval aastal peetud esimesed Soome meistrivõistlused võitis keegi Timo Junno tulemusega 103 kg / 01.05 minutit. Spordiala näib ohtlik, sest võistlused kulgesid traagiliselt, kuna üks võistleja sai soorituse järel infarkti ja suri hiljem haiglas. Eestlaste jaoks seostub see ala pigem talgutraditsiooniga. Millisel alal võisteldi?

24. Selle karpkalaliste seltsi kuuluva kala keha meenutab põhiehituselt silindrit – peaaegu kogu keha ulatuses on see ühekõrgune, soomused on raskesti eristatavad, keha pruunikas ja kaetud paksu limakihiga, pikkus 16–18 cm. Elutseb ka Eestis peamiselt kruusapõhjalistes jõgedes. Rahvasuus Jõeürriks hüütavat kala peetakse kodumaistest kaladest enim akvaariumis. Mis perekond (*Barbatula*)?

25. See on pärilik ja eluaegne nahahaigus, mille puhul on naha sarvkihi rakkude uuenemine kiirenenud või nende irdumine aeglustunud. Tavaline *** avaldub haiguse geeni saanud järglastel sõltumata soost (sagedus 1:250–2000 sünni kohta). Haigus avaldub esimese eluaasta jooksul, raskem vorm kohe peale sündi. Diagnoosimine enne sündi on niivõrd kallis, et seda tehakse üksnes juhul, kui pere ühel lapsel haigus juba on. Seda põdes näiteks Johannes Uiga ning on arvatud, et just seetõttu ta maaliski peamiselt seda, mida ta maalis. Mis haigus?

26. Selle pahelise keisri valitsusaeg tähistab ajaloolase Edward Gibboni arvates Rooma impeeriumi languse algust. 180. a sai temast 80-aastase vaheaja järel esimene sünnijärgselt võimule saanud keiser. Riigiasjade vastu huvi tundmata eelistas ta veeta aega amfiteatris, nii pealtvaatajana kui gladiaatorina üles astudes, muu vaba aja sisustanud aga liiderdamisega. Valitsusaja viimasel 10 aastal valitsesid riigis terror ja isikukultus – keisri järgi nimetati ümber Rooma linn, Senat, laevastik, leegionid ja lõpuks ka rooma rahvas. 193. a kägistati ta järjekordse vandenõu käigus omaenda vannis. Pildil kehastab küsitavat Joaquin Phoenix. Kes oli see keiser?

27. See Vene režissöör on läinud filmiajalukku ühe läbi aegade mõjusama sõjafilmi ehk Aleš Adamovitši tekstidel põhineva linateosega “Mine ja vaata” (1985). See räägib Valgevene küla- poisist partisani Florja rännakust mööda sõjast hullunud maad. Filmi autor ise sündis 1933. a Stalingradis. Eesnime panid vanemad kolme pühaku (Marx, Engels, Lenin) järgi. Hariduse sai nii lennu- kui ka filmiinstituudist. Filmilavastajast abikaasa Larissa Šepitko hukkus 1979. a autoõnnetuses. Küsitava teine kuulus film on Rasputinist kõnelev “Agoonia”, mis valmis 1975, pandi riitulile ja jõudis vaatajateni 1985. Perestroika ajal oli ta kinoliidu esimene sekretär. Kellest on jutt?

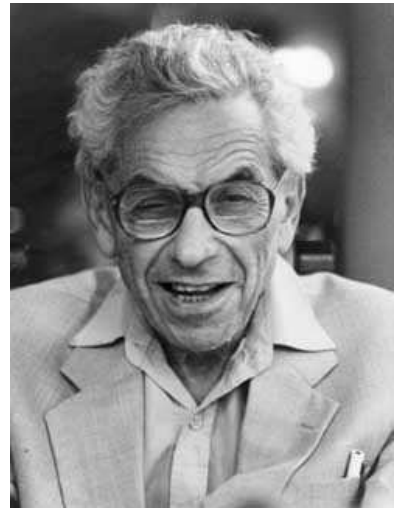
28. Selle spordiföderatsiooni presidentideks on olnud: 1932–48 Leon Buffard, 1948–60 Willard Greim, 1960–68 Antonio dos Reis Carneiro, 1968–76 Abdel Moneim Wahby, 1976–84 Gonzalo Puyat II, 1984–90 Robert Busnel, 1990–98 George E. Killian, 1998–2006 Abdoulaye Seye Moreau, alates 2006 Bob Elphinston. Mis föderatsioon?

29. Küsitav sauruseliik kasvas 33 m pikkuseks ning kaalus kuni 40 tonni. Tegemist on seni leitud jäänuste põhjal ühe suurima sauruseliigiga. Liigi esimese kirjelduse ja küsitava nimetuse andis paleontoloog James A. Jensen 1985. aastal. Hiljem on selgunud, et Dystylosaurus ja Ultrasaurus on küsitava sünonüümid. Jäänuste hulka arvestades seni täielikuim küsitava sauruseliigi esindaja leiti Wyomingist. Jäänused asuvad Wyomingi Dinosauruste keskuses ning konkreetne isend on saanud hüüdnime “Jimbo”. Milline on selle sauruseliigi ametlik nimetus?

30. Yolanda Gigliotti sündis Kairos, asus 1954. aastal elama Prantsusmaale, töötas esialgu kaba-reelauljana, aga vallutas juba paari aasta pärast kogu Euroopa raadioetri. 1987. aastal lõpetas elu enesetapuga. Joyce Buñueli 2005. aasta eluloofilmis kehastab küsitavat Sabrina Ferilli. Küsime selle 1960.–70. aastate kultusliku poplaulja artistinime.

31. See partei tegutses küsitava nime all 29.11.1994–01.02.2001. Tänavuse märtsini kandis nime Demokraadid – Eesti Demokraatlik Partei. 1994–96 oli partei juht Neeme Kuningas, sealpeale on vägesid juhtinud Jaan Laas. Riigikogu valimistel on oldud edutud: 1995. a koguti 0,35% ja 1999. a 1,6% häältest. Milline oli partei esialgne nimi?

32. Küsitav matemaatik ei omanud alalist elukohta ja oli päris tavaline, et ühel ilusal päeval seisis ta mõne matemaatiku koduukse taga, kolis sisse ning hakkas majaperemehe valdkonna probleeme lahendama. Kui lahendus käes oli, võttis ta kohvri ja rändas järgmise matemaatiku juurde. Ta juurutas slängi, milles olid näiteks järgmised sõnad: boss (naine), ori (mees), vangistus (abielu), vabastatud (lahutatud), epsilon (laps), ülim fašist (jumal), lärm (muusika), jutlustamine (matemaatika loengu pidamine), surnu (inimene, kes on lõpetanud matemaatikaga tegelemise) jne. Et ta tegi koostööd paljude matemaatikutega paljudes valdkondades, hakati kasutama temanimelist indeksit. See indeks on 0 vaid küsitaval. Indeks on 1 nendel, kes olid küsitavaga koos ühisartikli kirjutanud, indeks on 2 nendel, kes on kirjutanud ühisartikli inimesega, kelle indeks on 1 jne.

Kes oli see omapärane matemaatik (1913–96)?

33. Kes Ameerika maailmajao riike esindanud naistest on võitnud enim individuaalseid olümpia-medaleid? Ta valiti oma ala parimaks naiseks 1990. ja 1991. aastal.

34. Edith Pargeter kirjutas varjunime all kokku 20 kriminaalromaanit, mille peategelane on kõmri ... ap Meilyr ap Dafid. Teostes kasutatakse tema kohta küll peaaegu alati vaid eelnevast kustutatud nime. Raamatukangelane osales esimeses ristsõjas, veetis aastaid Süürias ja Pühal Maal ning keskikka jõudnuna kolis Shrewsbury kloostrisse ning hakkas tegelema ravimtaimede kasvatamisega. Rahulikule elualale vaatamata satub ta aga üsna sageli erinevate kuritegude lähedusse ning lahendab need edukalt. Romaanides antakse üsna tõepäraselt edasi ka mitmeid 12. sajandi Suurbritannias kuningas Stepheni ja kuninganna Maude'i vahelises kodusõjas toimunud sündmusi. Küsime nende romaanide peategelase mainimata nime ning autori kirjanikunime.

35. Küsitav Aasiast pärinev taim (*Rheum*) kuulub mitmeaastaste rohttaimede perekonda, tatraliste sugukonda. Õisikuvars on kuni 2 meetri kõrgune, vili enamasti kolmetiivaline päkel. Saaki hakkab andma istutamisejärgsel aastal. Ühel kohal kasvab harilikult 7–15 aastat. Juba 2700 e. m. a. kasvasid hiinlased seda ravimtaimena. Kõögiviljana hakati tarvitama 18. sajandil. Mitmed liigid sisaldavad mürkaineid. Euroopasse jõudis mongoli-tatarlaste invasiooni ajal. Volga jõe kallastel on taim sajandeid metsikult kasvanud ning nime esimene pool tulenebki Volga jõe ühest muistsest nimest, mida kasutasid sküüdid ja nende järgi mordvalased. Kasvab edukalt ka Eestis. Mis taim?

36. Koos sovettide võimu tulekuga läks likvideerimisele ka Eesti Sõjamuuseum. Teise maailmasõja alguses jagati veel töökorras muuseumirelvad punaarmeelestele välja, pärast sõda hakati aga süstemaatiliselt hävitama muud muuseumisse kokku kogutut. Hävitamisele läksid nii aumärgid, lipud, kunstiteosed kui ka isiklikud mälestusesemed. Hävitamisest pääses aga 235 ühikut Eesti kaitseväge ja politsei vormiriietust, mis 1950. a ühele Tallinnas siiani tegutsevale asutusele üle anti. Seal võeti kingitus vaatamata selle “kodanlik-natsionalistlikule-fašistlikule” päritolule tänuga vastu ja aktiivsele kasutusele. Mis asutus?

37. Nii kutsuti slaavi mütoloogias veenümfe, kes püüdsid möödujaid oma võlulauluga vette meelitada ja uputada. Talvel elasid nad jõgedes, suvel kolisid jahedamatesse metsadesse. Mõnes paigas kujutati neid kaunitaridena, teisel jälle kasimatute ja eemaletõukavatena. Milline oli slaavi veenümfi nimetus?

38. Küsitava väga mürgise elemendi nimetus tuleneb kreekakeelsest sõnast “kiir”, aatomnumber 89 ja aatommass 227,0277. Vaba lihtainena on see hõbevalge raskemetall, mis helendab sinakalt ja lagundab vett juba toatemperatuuril. Looduslikult leidub seda ülivähe, tekkides uraan -235 lagunemise saadusena. Selle leidumise uraanimaakides tegi 1899. a kindlaks Andre Debierne. Mis element?

39. See omalaadse konstruktsiooniga kanal kuulub nn Poola seitsme ime hulka. 80,5 km pikkune trass ühendab ... jõge Visla lahega, läbides Druzno järve, Drweca jõge ja Jezioraki järve. Kuna kõrguste vahe on ligi 100 meetrit, siis viiakse veesõidukeid ühest veekogust teise lüüside ning nelja 224–263 meetrise raudteejupi abil. Kanalile pani aluse Georg Steenke ning see avati Preisi kuningriigis 1860. aastal Oberländischer Kanali nime all. 1945. aastast kuulub Poolale. Mis kanal?

40. Kuuldav ansambel? On oma žanris hinnatumaid.